

Септелге-туудуң уастанда уадалгерлерин бирээни — коллективте хоочун ажилчы, коммунист Чудум Болдаевич Донгаик уурткан бригаданын Бригада социалисттик чарыштын мурунку одуруун ээле, бедик сагыла-турумуң уадалгерин көргүзүп келген. Онанга ажилчына бедик ха-рышты салтып, сагыла-туру-муң бригадала шынап-ла эрес-кежээ кижилер каттышкан. Бригадар болу маңаа уастан кургуштугунанайла ажиллап эгелээ. Баштай ала бызачы тууду бооп ажиллап кирген кыж мергежилди бедик, ажилга кызымаап йаардып

А.-Т. БЕГЗИ.
ЧУРУКТАРДА: Мугур-А.
смында септелге-тудуг участо
гунуң бригадири, коммунист
Донгак; бригадала мурнакч
тудугжу С. Иргит.
В. АНДРЕЕВТИҢ фотолар

Ол тилкич кылдыр кеттинген
«интеллигент» дегээнен кижини
уруун, кижилерин мегелер оор,
улут улусту хүндүлгүзгөн сөзүн
дереэн эвес-тир» деп дорч
чугаалды коразны-биле дөмөй
бодал. Кочнут-ла туракмык, бо-
дун тогдунар кижн эвээр орад-
дыр деп бодал, көрүп турар

кыттарың хамаарыштыкка
сеткиле таарышпаз чүүдө-
бэр»—деп, «Шың» сөзүнө
«Сеткил чымзаа—эм» деп өз
де чөптү-биле бижиш турар.
Совет кижинин мезгүлү-
рунча дүтүшө ынгыч чорук-
тур хөй кижилер ыгылур че-
рлерге—садыт магазинерге,
вокалдарга, автобустарга бол-
гулай бэрз болгай. Ынгыл бол-
гавал, өз черлерин чон орту-
зунга, өз малагына аныктар
ортузунга, кижизиндеге ажы-
лышын илдери кылза, ынгыл
черлерге кижизиндеге тема-
зылга хамаарышпаз лекция

мэу-шынар, кижинин иштинин
культуразын дугайнда
кыска боссаалардан чте чору-
дуп болбас боор, ол база че-
нини чери ышкаж. «Бар-
чествесини ажын-быде чуга-
лаар, аммадыралын көзөгдө-
талааларн оюп эртпес—деп
негеделин СССР-ияд XXVII
сыздылаи совет кижнн буру-
нун мурунуга тургускан-и
болгай. Мен боздарымга, бы-
л ол хой кижилер чылгын турар
черлерин оюп эртпн турар ки-
ре бис.

Кижн эскерип чорууга, не-
ресиякч-даа, студент-даа оюп-

Кижизидалге ажылынга үүр-
мек чүүлдер турбас болгай,
мыянганаш аныктар чараш а-
жы-чай, чаагай чаңчылдарны
шударгу шингээди алыр, тай-
ныттың черлеринге боду-
канчаар ап чоруурун боланыр
тайчуң мурунга харыс сал-
галыг болур черек.

багай аажы-чаңын, харын-даа үүлгедилерин-даа көрүп, дымнап турар апaarлар. Кошкан кижилерин көгүлдезине кирер, салдарына алары таварылгалар базга тургулаар. Ынчакта багай үлгөр кишпни мынчал деп чуугалажып турарыбыз ыкшап, амьдыларга

дигэснийн ролу, харьцалга
зы конхут улуг. Бо чыда
эгелел школа программзынд
«Өг-бүлэ азымралын» эти
казы болгаш психологизы
деш чаа эртемин кигргени-да
анаа эвес. Ада-мелер уугла
рын дүв бүрү өзүп орар сове
дамазаттылар кылдыр көрү
өт-бүлэ кижизилдигеинге ба

D. ЭРЕС-ООЛ

элзэн-ле үр салган турду. Кадмын ам кандыг-дыр? — деп айтырбады-даа. Сөөлүндө чарлып чоруткаш, менээ түнү чогаалгаар дээн кижиге боор. Соогий бергеннц багай болган дыр деп турары ол бе дээ. Дыка-ла элдесиндим.

Ол — кижилер хундуле

С. ВЛЗЕР

БЕРЛИН. Совет Эвлясти
нижы төрөгетин XXI чүс
жылды аяролут кыжыныш-
чындан хосталсаң, уткуур ар-
алды бозуу дээш чыгымды
юкка, кымыскай-биле ас-
сеңсип турар деп. «Нобес
чыла» (ГПР) солун би-
р экен. Совет Эвлясти югу-
мда ол эчсе сорулга-биле аяро-
луту чепсепти калдыр-даа те-
дидең ишенелдерин соксалы-
шты чепил алырын кымыскай
аралжың, андыг шенелер
ерин соксалың дугайына
айтыр, биске бозуу чутта-
лажымшыкынырга оолаз-
лажымшык чокка эгезерия га-
лалат турар. Ол — аяролут
епсекти ишлере бугуруон
ооксыдынын толалары,
юттут оруу боюн турар. Ва-
шингтон аңаа чотум чүчү-
нүлде харымла турары? Ки-
сик төрөгетинин соңуур-
ларын, оң-биле калы америк
дугустун соңуурдаларын
АКШ-ын чыгаркыч бөлүк-
терин шери-үлөтүр бөлүктө-
нерин хууда кымыс эге-
режынин соңуурдаларын бе-
лек кылдыр кертү турарчы
оң хеделишкенинери херте-
пелер турар-ды, Аяролут чеп-
сектин шенелелерин сокса-
лырында Ак бажының

[illegible]

ЧЕР ОРТ

Хей-хей политиктик хайгааракчаларынын сөөктү айларга сатыгынын турган түзүп элек кырыла болу берген! АКШ Ливияга ууру аорт чекпестик агрессиянын оруну-че кирген. Мартын 25-ке дүңе кала, 6-гы америк флотун авансесстериян самолёттары Чер ортузунун дайлынын эриинде Сирт дээр ания хориинде кылдылар ракетка-бомбазы согушуканарын кылган. Оон-бизе тергесетир дивия тамазы суло калаашкына база тарадылаш. Хун чун кестере америк шериб суверенитет пазб күртүрүгө ууру паз дээртин калаашкынынары кылган.

Ынтымаган Ливияга тамазы

кышкынкынары ээрттиргени
кыгылгыр, АКШ-тын жүрүск.

УЗУ ДА!

рыштыр Вашингтоннуу өөскү-
дүз турган үгүлдикчиныиери
тулаага чыгып чекетас. Деш-
ишлелдег ливни дау-дурган
салыг-экономиканы кыча-
даашкылар-биле хоралат.

дешегей ардензацига ошу пол-
тика талазы-биле чаксазкыны
дүзүн дээрн орадажыкыны-
нарыны бууран дүкүшкя амер-
ика администрацияны бийли-
дирбээр. Оу зуртуу көөр эте-
чок чорук чексетип калдааш-
кыны кылып дуйнадыла дү-
жаал унутыргыте чыдырген.

Оу миллитаристиг үгүлд-
дикчиныи мурунулагу, кет-
пизге уйдур политиканы. Иш-
терги дешилдиги, чаарталы-
дагы-биле, дашагыр бээр, бу-

АЙДА

ген Лияна вашингтончу стратегтиерин караанга шагалалы өлүгүр чер болу берген. Шерг күжүр көөргөдирли-белген Лияния айгаге снес уааа коругаруирн орадажиян келген. Лияниянын эриктиериян мырындайла чоотуга Пентагон сөөгү беш чал иштинеде өчүк-чөгүндөй шерг-далай маневрларин 18 катап кылгангын чуугалагра-ла бийдиз шерг-дир.

Бөгүн Лияниянын эриктиерин чоотунда база-ла шерг өөрдилдэгизине сыйлаган алгаш, АКШ-тин эн узук күчү-шөдөдиз шерг-далай бөдүүн мөендиз. Президент Рейган болу оон командияла

гар хамтавайлар Антонов
Василий болгаш Албазов

ҮЛГЕДИ

төдөлгөн» төпхөзрөзини ад-
бар баузу-биле бэлдичкэ-
боон турар.

Ливияга дур өнүкчү-төң-
лөрин дугайында бу хушур-
де америка администрациясы
төдөлгөчлөрүнүн нат чокча-
нын арыгыг күчүзүр, ага-
рымиз турмуш ээлгити. Ак ба-
жынын каралга секретари-
нын ораакчыны И. Спирстен-
журналист «ол дайын та-
бе» деп, азыгырын сал-
ганыр. Администрацияны
төдөлгөчтин кылды-ла нат
чокча «ол дээрге, тайым да-
йымчы өөрөдлөтө мижакыл-
де, туралына тарымал-
ычылда-лаа болунта «той ра-
жыи андара келер» деп ора-
жыи

хөдсөх он-биле буурап түш
хсн.

жы бүгүдөгө тодаргай-амар
Америк Эп-си-би телекомпания
ийн Ливинга ууду АКШ тү
үлгөдизикшиңиң "чаңгы" та
лаалы дайын" деп здаан
ава эвес.

Катташкыл Штаттарны
эзгилсиз милитаристия аяны
торазын дөсөлгө ханы та
дизинашкыңыңың керегнэ га
варилжа эвес, дүрүм баутар
Чорук-тур. Онү ерде ба-га
мында күрүнө героизмизиниң
бир хевирнэ, эже улустар-
бодуун күзөл-соруун боо-
тесептик күжү-биле алба-
лаарыңыл, ол зокка-ла гүю-
дунга чедир шыңгылаан
байлалдыг чер— Чоюкж Чен
күккө дүшүрүрлү коруктуу
баса бир олан гүртгүзүңиң
пралажыңыңыңың мыадыг
сочт тувар.

(CETA).

Ынтымакташ Динияга заман

дары-биле толаргай бооп кал.

Рейган боду оон командылал
перинге сыха тостун биле

жин-андара келер» деп оралды-
жып түрөп. Баскынчы кара келди.

DVD TYDRO.

Анжы-Бүрү
МЕДЭЭЛЕРХООЧУННАРГА
ТУРАСКААТКАН

Республика типографиясында күн-ажылаң коочунары Р. И. Заворотная биле А. О. Донгак оларга тураскааткан кезинде директор И. М. Кара-оол айткан, мураккаптарын ажал-жынып дуга-йында чугаалаан, Р. И. Заворотная мында чээрби сес чыл ажалдап турар. Ол он чыл бригадирдин. Сөөлү ийи беш чылда оң уурткан колектан тик-лекчилерин одуруулан үмзөн. Бригадирдин төрөз Күш-ажылаң Алдар орденин III дегези бол-гаш медалдар каастап ту-рар.

А. О. Донгак он беш чыл корректорлар ажалдап турар. Ажылыга мерге-жиник, сатым човангыр даг-дынмык эвези эвес кы-жия өөртексе.

Хоочуннарга чаа ажал-лап турар эс-өөрлери ба-йыр чедирген.

Кежээге уран чүд ко-лектан концертти көр-гүскен, Р. Кедейбилай «Партиянын үнү», Л. Но-виковтун «Мээн Төрөн чүтүм» деп ырларын хей-нуң ыры күөткен. М. Кертик-оолдун ууртканы уластуң хөгжүм херек-селдеринин «Чадгаан» ан-самблдин үдөлгө-биле Н. Кууларын ыраанын көрүчүлөр сонууга. Октябрь революциянын 70 чыл онуга тураскааткан көрүдгөс типография ко-лектан акы белетилдин көрүскен. Уран чүд ууртукчуу С. Лесого-ва, концертмейстер М. Зырянов оларын кызык-мак ажалдаан жори ке-жигүнери демдегези.

Бистин корр.

ЧУРУКТАР
ДЕЛГЕЛГЕЗИ

Республиканың Алдан-Маадыр атыг чүрт-шын-ла музейинде республика-нын хөгжүм-шин театры-нын тургустууламдын бээр 50 чыл онуга тура-скааткан фото-чүрүк дел-гези ажиттыгын.

А. Погодинин улуз Ле-нинин овул-хевирин көр-гүскен «Өөлүгү киж» деп пизинде артист Олег Нам-дараалын ойлап турган пизинден чурат дыка со-лук.

Сценга эң баштай тып-тыс келген шилерде С. Токакин «Дейгүр-оол», «Боттаган күс», В. Кек-оолдун «Самбикин», Н. Гоголдуң «Ревзор», Шат-ротун «Революциянын дым-биле» деп база В. И. Ленинин овул-хевирин ойлап көрүскен шилерин чаралдарын, өлүг чүрүк-тарын, программаларын делгези. Делгезде еске-да солум чүрүктарын кыр-ген.

Республиканың аалчыла-рын, Кызылдан чурттак-тарын делгезген кээ кө-рүткө чаап тур бис.

Л. АРАКЧАА, республиканың Алдан-Маадыр атыг чүрт-шын-ла музейинин ажалдакчысы.

ПИОНЕРЛЕР

БАЖЫНДА

Дараалыга, артыга, чу-рулга бөлүмдеринин, «Дам-ырак» агитбригадын ажалы сөөлү үдө эки-жиз. Кызыл чүдүлери делгезелери, кежээлери Понерлер бажында ор-ганизастап турар. Дай-нын болгаш күн-ажылаң хоочуннары-биле ужу-ражымкылар өрткелзэи.

Агитбригада Бажы-Алаах суурга болгаш Агит-Бажы фермада концерт-ти көрүскен. Саалчыларын ажал-жи-биле пионерлер таппыкан. Кижизилдеги ут-калыг еске-да ажалдарын бажылар чорудуп турар.

Урутларга солун оюннарын, маргалааларын доктаама организастап турар.

О. ОЧУР-ООЛ, Чадгаанын Понерлер бажынын директору.

АНЫЯК ТЕХНИКТЕР СЛЕДУНДАН

ДАРАСУН-КАДЫКШЫЛДЫН МАГАДЫЛАЛЫ

«Дарасун» дээрге бурят сөс. Дарыг суг-дөс оулурунар. Барык-ла ийн чус чыл бурун-гаар бо черге чурттан чоруп бурттар ар аржаан сууан эскерип биле алган, ону «Дарасун» («Дарыг суг») деп алай берген.

Дарасунга баштайгы тууду 1811 чылда Иркутсктин гене-рал-губернатору Трескиндин дорт айтышкыны-биле тур-гунан. Баштайгы уаада айнаа-га генерал-губернаторун чок кижилери эмесип, аржаан суун кичи турганар.

1898 чылда Петербурга болган бальнеологтар болгаш климатологтарын бири сел-динге Дарасун суунун хы-миктиг составын, оон шы-нарларын дугайында, ол үе-ий-биле алырга, делереп-гизилеткен Читага чуртап, ажалдап турган доктор эмчи Давыдов кылган. Оон бээр ук

аржаан сугнуң дугайы Рос-сияга билдинип эгелзэн.

Курортун бүгү тала-биле сайгарып 1919 чылдан март 20-де В. И. Лениннин ат са-ганы «Кадыкшылда хамаар-жыг тус-тус черлерин күрүнө эргениче шилдер дугайында» доктаалы үненин соон-ла дүргө бурунгар бажымын алган. Ычангап «Дарасун» 1925 чылдан эгелзеш экилет-жур-дузгалы курорт апарган. «Дарасун» Чөөн Сибирьде Дарсунин эгелзеш далай делгезилген 700 метр черге турар. Дарасунун суунун хы-миктиг, физиктиг составы би-тин чүртүктү экилет-жур-дузгалыг Ессентуки, Железно-волок, Пятигорск курорттар-дан бичи-лаа дуадак чок, а харын-лаа чамык талалары-биле ылаалып турар. Минерал-дыг аржаан сугларын 200 ажит метр ханы чер алаандан

сорурун ап, ону соок суг-би-ле холуп таарыгыраа, эм-чилерин сүмел бижэнип дугаар ижи-баары, шөйүндү-лөр, бүрүктери хоочурап да-раан кижилерге кижиргал ту-рар.

Курортта 1100 орун бар. Чыл дугузунда 18 миң ажит кижилер кадык аңаа сөтүл-лүп алган. Ыштангып, эм-нелик келген кижилерин чы-гыс элеч-биле чергелеринге таарымчалыг байдалды дорт столонга тургузуп турар. Дып-тамыккаар ийн кижиле бир өрзөлдө чурттан турар.

Ыштанып, эмнелик келген кижилерге база бир таарым-чалыг чүрө болза, тускай па-вага кирери, малгайша чип-дир, электри болгаш хилил дуады-биле эмизилерин, ил-галык, күш-кудурга-биле шимчээшкенин болгаш өскө-даа хей янызыг эмизилки-

«Кыдыра бижиттинген чо-гаалды номчуурга, чеми, дуу-зетпес хымнаган дөс дөжөн черле шил. Оон ийди чокта-чаа № 66 «Шына» «Чогаал-чылаа ителде-шымар» деп В. Монгуштуң чугула өрөд-жиг чүдүгү үгөс болгай. Ма-наа хамаарыштыр болушуну боладарымын илгерилексе-ди.

Чугула хоочун болбазын дээр, Донгак Дыртыгын чаа үгөс «Чүрөм ыры» деп шүдүктөр монуң чекке кырдым. Чымы-дыннын кол өзэ — «Чүрөм ыры» деп аярыгит шүдүктел. Келер үеинге бээрелдиг ты-на оол Куулар биле геолог орус кыс Мааша боттарыга куштү-биле аныкшымал ту-рарын, оларын ийди алган мергелеринге бердинген автор бижэн. Мааша тайга-ласкыл келер чораш, хал-ча-лыктай алдарып, бергелерге таарышкан үдө билин турдуг-жу дугузун түрүнүн хымы-

ЧЫЛДАГААНЫ ЧУДЕЛ?

Ном болгаш номчукчу

Кыдыра бижиттинген чо-гаалды номчуурга, чеми, дуу-зетпес хымнаган дөс дөжөн черле шил. Оон ийди чокта-чаа № 66 «Шына» «Чогаал-чылаа ителде-шымар» деп В. Монгуштуң чугула өрөд-жиг чүдүгү үгөс болгай. Ма-наа хамаарыштыр болушуну боладарымын илгерилексе-ди.

Чугула хоочун болбазын дээр, Донгак Дыртыгын чаа үгөс «Чүрөм ыры» деп шүдүктөр монуң чекке кырдым. Чымы-дыннын кол өзэ — «Чүрөм ыры» деп аярыгит шүдүктел. Келер үеинге бээрелдиг ты-на оол Куулар биле геолог орус кыс Мааша боттарыга куштү-биле аныкшымал ту-рарын, оларын ийди алган мергелеринге бердинген автор бижэн. Мааша тайга-ласкыл келер чораш, хал-ча-лыктай алдарып, бергелерге таарышкан үдө билин турдуг-жу дугузун түрүнүн хымы-

дугула билин алы-чел чы-зыг өрткөн он кадында «Кам-вазынын чоруп тур мей» дүн шыкаш угаалы билдинмес сө-көн.

Мылдыг поэтиктиг ажалдым-шымарыг, ханы лиризмилер, чараш делелелерин, мета-фораларыг, бойдука хамла-рышкан лиригилелелеринг чогаалдарга «ызы-бүрү» чы-зыглар үнере, дыка-ла хому-дангыр-дыр. Ном — өрөд-жиг болгаш «ижизилдик. Ном-чугура халалыг, будугаа-нын чүдүлериң тыгыл келген чылдагыны чүдөл? Номла ут-ка-даа, өскө-даа частыгастыг-алдып, шүд-шүдүң ки» бер-гени эскербиң барып болзас.

Каш чиккестерден көрө-шилер. Чүдө «Чүрөм ыры» деп шү-

терлиг олурулар база ас-ы-лаан. Үжөн чегиз арыда уткаы шүт билдинмес бир строфада «бачымдан» деп сөстүн кирген чылдагыны бү-гү шүдүктелген тыгас бис.

«Амырап каар ужурум чок!» дүн (арын 44). Мылза «амырап» эвес, а амырап дээр турган, бо чызыг чыгыс «дээр» деп үжүн киргеннен дыка хажыгай уткага чедирген. Ола шүдүктелсе база бир кызыг-лыг күлүп бар (арын 35).

Кара-Дашка ийди турган Хайыралдыг өчүм ол-дур.

Көрсөс силер бе, «өчүм» эвес, а өчүм дээр турган-дыр. Ам сөстөрдө уктуктар частыгасты-гынын чамалымын база көрө-шилер. «Чүрөм ыры» деп шү-дүктелсе (арын 32) «чайы-наан» эвес, а «чайнаан» дээр болуш, бо частыгыг ук строфа-нын аянычак «чүрүмү» база үрзүн. «Ойун-кыйып» эвес, а оюн-кыйып (ар. 37), депсип эвес, а теспип (ар. 52) дээр болгаш оон-даа өскө.

«Улаанын» эвес, а ула-нымыга дээр (ар. 7). «Өгөтө-рзүн» эвес, а өгөтөргөн дээр болгай.

Шынар биле хымысалгаан улам күштелеринге дөгүм болуш дээр бо эскерилерин кырдым. Номчуурун чур-нуга харымсага улут болгай.

С. САНДЮ.

МЕТОДИКА АЖЫЛЫ

Кызыл районунуң школаларында методика ажылы-ла кылдынын турар чүдүлөр дугайыг район инспектору Доржу Салчакович Чымба моон алаанда чугаалап ту-рар.

Нити билиг болгаш про-фессионал школа реформазы дугаар школаларга методика ажылыче бисте база сагыш салып турар. Амгы үеде рай-онунуң школаларында 62 кат-тыжымшын ажаллап турар. Эте класс башкыларынын каттыжымшын школаларында бар, ийн 69 башкы кижирин турар. Ылангы Сук-лак, Көк-Тей, Кур-Чер шко-лаларынын эге класстарын методика каттыжымшын нарын ажалы эки. Эте класс башкыларынын бис-лиг-мергелерин бис-лиг-мергелерин салдыган. А. Чупракова, Е. Малишев, В. Морозова, З. Ондар, М. Шымыр, М. Даргат дээр шыкаш дуржулгалыг башкы-лар номчулганыг аргаларын хей талазыг кылдыр ажитлап турар.

Көк-Тей школаларында орус дилдин методиктиг катты-жымшын (уаурукчуу Н. Орлова) эки ажитлап. Методи-тиг каттыжымшын хураалдарыга кичээлдэ сай-тыргайлажыларын айгы-рыларын сайгарып турар. Бо школаның дооукчулары киреринин экзаменерге бичи-гиз билгилни көргүзүп ту-рары таарыгала эвес. Чөбүн-нүк школ-интерналда орус дил болгаш литература баш-кыларында чөбүн-нүк чөбүн-нүк бар. Техниктиг херекселерин, көргүзүп материалдарын ки-

чээлдерге эвези ажитлап ту-рар болган. Орус дил баш-кыларынын «практиктиг» улаанышкычы көз кичээлге салып чугула болгай.

Кызыл районунуң школаларында тыва аламы тускай бичи-мергелерин 13 башкы өрөдип турар. Сөөлү үеде тыва дил башкыларынын ра-йон методиктиг каттыжым-шын тургустууга, ону Шам-бидиг школанын башкымы Г. Ондар уауруп турар. Бо каттыжымшын мурунчыл дуржулганы тардырыче ки-чээлге ажитлап турар. Тус-тус школаларга барып, ажит кичээлдерин өрттирп турар-лар.

Н. Филимонова, Д. Арап-тан, Г. Еришова, Т. К. Хуу-маа шыкаш математика баш-кыларынын кичээлдерин солун өрттүп турар. Кур-Чер, Кара-Хаак школаларында матема-тика башкыларынын мето-дика каттыжымшын аламы ажитлап эгелзеш илелек-жиз. Кур-Чер школанын математика башкылары бичи-тарын кичээлдерин ажит-лап чарлаанар. Улаз башкы Г. Рыкова, үлүс өрөд-жиг Т. И. Тергенин О. Фадус, Ти-на АССР-ини школанын алдарыг башкымы А. Мазе-ров оларын кичээлдерин урутар ханы, бичиг бил-гилни ийн турарлар.

Күш-ажыл өрөд-жигинин күрүнө программаны күрөс-

дир-биле 4-8 класстарда тос өрөд-жиг мастерская, автоделонун чин кабинет, профессионализмдин ады кабинет, хандырга ажал-лынын беш кабинет, күш-ажыл өрөд-жигинин ады кабинет районда бар. 1-3 класстарга тод ажалынын, 4-8 клас-тарга хандырга болгаш техниктиг ажалын, 9-10 класстарга бугураге өрө-д-жигинин кичээлери эртп турар.

Күш-ажыл өрөд-жигинин материалдыг базанын аяны-ч-биле кошмак, бөгүтү не-гелдерге дүшүп турар. 9-10 класстарын чүдө 10 хууу база бугурагелерге кичээлдер турар. Мастер-скаялар материалдыг базам кошмак. Районунуң школаларында күш-ажыл башкыла-рын методиктиг каттыжым-шын (уаурукчуу К. Нам-чил-оол) база тургустууга. Школа реформазын негел-деринге дүшүтүп бугураге-биле школанын харлаа-ны бижитилерин чамык ой-тыргайлар айна чугаалажып турар. Бугураге өрөд-жигини чөбүн-нүк болгаш чөбүн-нүк кымыр ужуруп чүдүлөр а-йлаа тей. Башкы калдар база чөбүн-нүк, дүр-жигер, чорук-тап тей, моон ужурунда мето-дика ажалыг ногумчалыг чорудары болушмайн бар-ч-лаар.

Мураккы дуржулганы та-ралап, чаа чүдүлдер өрө-д-жигини методиктиг катты-жымшын ажалыг ажалыг ам-лаа сайыргайлажылар — бистин чугула сорулгас.

ЧОГААДЫГА ДУГАЙЫНДА

Бүгү-россиянын театр нитилелерин Тыва салбы-рын өрттүтүп конферен-циясы болуп өрткөн. Алда илелекти оон даргыз С. Л. Оюн кылган. Профес-сионал уран чүдүлге болгаш

бот-тывынгыр уран чүдүлге дуза талазы-биле кандыг ажалдар чорутууга ба-за амгы негелдерге дүш-түр чорудар хемчеглер ду-гайын илелекти болгаш са-нал бергенер аналзип

чугаалашканнар. Бүгү-россиянын театр нитилелерин Тыва салбы-рын даргызма К. О. Сагым, харымсага сө-кретарыга С. Л. Оюн соң-гуктап.

БИСТИН КОРР.

ӨӨРЕНИРИН КҮЗЭЭННЕРГЕ

Красноярск крайнын Минус-синск хоорайда культура-чы-рымышын унелинше 1986-1987 өрөд-жиге чылдаа да-раазында мергелеринин хураалдарыг болгаш бот-өөрөд-жиге салбырларын тургулаар хураал алырын чарлап турар.

Культура-чырымы ш к м а ажитын организастаары.

Театр. Хөгжүм (баян, улустун хөг-жүм херекселери).

Хөгжүм (үрөс болгаш эстра-да хөгжүм херекселери).

Хореография (чугас шүт өөренир).

Хор (уауучу нити ыры бо-лүү).

Училищелер доосканирга культура албан черлеринин ажалыкчымы — уран чүд колектан чыгып уаурукчуу культура-чырымышын ажи-лын организастаа болгаш методика деп мергелерин тыспыр.

Училищелерин хураалдарыг болгаш бот-өөрөд-жиге бүтү салбырларын ортук билигил кижилерин; хөгжүм болгаш таны мергелеринин хураалдарыг болгаш ортук билигил кижилерин хураал алыр.

Школаны «4» болгаш «5» демдектерин доосканирар

Нити билиг өрөд-жиге шылгалаларын дооскар.

Училищелерин шүтүп чаагай-жыл туткан обшестиве-биле халдырар.

Культура албан черлеринин Совет Армиядан калашкан ажалыкчыларын, коллотар-нын, советтарын болгаш бу-дургаларын стипендиат-тын конкуре чокка хураал алыр.

ӨӨРӨД-ЖИГЕ ХУСААЛАРЫ:

Хураалдарыг болгаш ортук билигил кижилерге 2 чыл 4 айт; доосканир ортук билигил кижилерге — 3 чыл;

бот-өөрөд-жиге салбырыга — 3 чыл.

Документаларын март 10-дан августун 10-га чедир ху-дээп алыр.

КИРИНИН ШЫЛГАЛАДАРЫ:

Хураалдарыг салбырыга — август 1-ден 20-ге чедир.

Бот-өөрөд-жиге салбырыга — июнь 22-ден 30-ге чедир бол-гаш хураал алыр комиссияны келдирткен-биле августун 20-ден эгелзэр.

ДОКУМЕНТИЛЕР ЧОРУДАР АДРЕС:

662800, Минусинск хоорай, Кызыл партизан кудумчуузу № 14 бажын, культура-чы-рымышын унелинше. Хураал алыр комиссия. Алыр тола-радыр телефоннар МЭБ 2-07-62, 2-07-25.

Тайылбырдыг сургаалдан «Тыва газ» өрөд-жиге тек-никтиг кабинетиле хураал-не 8-тен 17 шакка чедир кыл-лап турар. Дүшүтүп чапсар — 11 шак 30 минутала 12 шак 30 минутала чедер. Субботага 8-тен 16 шакка чедир ажал-лаар.

Айтыргы толаларыг адрес Кызыл хоорайын Тажик перуокугу, № 19 бажын, Алаа № 2 болгаш 12 автобусту-биле Жилоселоска чедир чо-руур.

ЧАРЛАЛАД

«Тыва тудуг» трестин № 48 Т-дө тудуг механизиринге электрик, тудуг машина-ларын башкарар механикти, экономисти, тудуг чогууга скелла херекселер клавоч-шин, бугетин — касирин, мастери, прорабтарын, уаууктарын, малларын, ала ыкыш шукатур, малар өрөд-жиге чарлап турар. Өөрөд-жиге ажал-

даттылаан чорудар. Өөрөд-жиге хураалыг 3 айт. Алаа 75 рубль хемчээлдэг степенде эгелзэр.

Бот кижилерин нитинин чурталга бажыны бээр, өрөд-жиге «кварталыг» оочу аялы-биле тыспыр.

Айтыргыларын дараазында адресстер толаларыг: Кызыл хоорай, Силаа куумчуу 1-эл, телефон 2-28-33. № 5 авто-бус-биле № 10 столовага чедир чорур.

Кызылчыларын КИЧЭЭНГЕИНГЕ!

РСФСР-ин Коммунал ажал-агы министрствонун 1986 чылдан январь 8-тагы доктаалыга үндэ-лиш база газ дерелелел ажалдарын дүрүмүн үрөс турар таарыгалар-биле холбаштыр «Тыва газ» бу-дурга өрөд-жиге 27, 50 айт ийикти газ доосканир чурттактарга дакпыр та-йлыыр ажалдарын кыл-лап турар.

СОВХОЗТАРГА КӨЖҮП КЭЭП АЖЫЛААР ӨГ-БҮЛӨЛӨРНИ

Ч А Л А П Т У Р

Ква-Хемин «Совет Тыва», Кызыл районун «Кара-Хаа», «Тилекте», «Шамбалы», Та-дынни «Россия», «Коммуни-стик» херел» болгаш Били-Хем районун «Өн», «Эрбек» советтарынга Кызыл хоорай-дан, Бай-Тайга, Барыш-Хем-чик, Чөөн-Хемчик, Бүр, Сут-Хал, Улау-Хем районнараан көжүп кээп ажалдар чүд-диг өг-бүлелерин малчынаар, каларчылаар, ажитчылаар.

нары болгаш совхозтар хан-дыр турар.

Тайылбыр, сүмө, дуза алыр черлер:

1. Чалаан хоорай, Чөөн-Хемчик райкудкомунуң ху-ажы килдин, телефон № 4-06.

2. Шагаан-Арыг хоорай, Улау-Хем райкудкомунуң күш-ажыл килдин.

3. Кызыл хоорай, Ленин ку-думчууна Советтер бажыны, кабинет № 114, телефон № 2-34-42.

4. Чалап турар совхозтар-нын калдар килдин.

5. Кызыл хоорай, Коченов кудумчуу 34 дугаар бажын, 4-ку өрөд. Хооруккомунуң күш-ажыл килдин, телефон № 2-33-48.

ШЫН
Редакциянын
адреси:

667000, Кызыл, Шетинки болгаш Кравченко кудумчуу, бажын № 3, Телефоннары: редакторун 2-24-63, редакторун оралакчыларын 2-25-24, 2-23-35, партийни амдырал болгаш үстүр килдистерин 2-31-75, пропаганда болгаш совет тургузу килдистерин 2-37-13, чаага килдистерин 2-41-27, информатив килдистерин 2-20-60, культура килдистерин 2-23-54; көлөз ажал-агы килдистерин 2-21-47, корректорларын 2-27-41, бухгалтериянын 2-12-45.

Солуй неделада 6 катап үнөр

Чыгыш № 3265,